

Afrika-völgy

– műfaj dobszóval és didgeridooval

Kapolcs..., vitatott, de kialakult presztízsképes attrakció a nyárban, éppen húsz szentendősen.

A helyszín élménye, a róla szóló sajtómesék és magánstoriák tónusa mintha eltúlozná a látványosság értékét... Események valóban történnek, kézművesek tényleg működgetnek, bódékat tépázza a vihar és rezesszi a napsütés. Avagy, egyszerűen csak nyár van, ráérés, „kiruccanás”, vagy egyhetes-tíznapos „leköltözés”, jó muri...

Közelebbről is nézve, bizony több a talmiság, a poros delelőben kényszerlézengéssel tarkított sörkorcsolyázás. Pula szinte üres, nem is érti az ember, miért a völgyi falvak sorában említik... Kapolcs előlről is, hátulról is, oldalról is központ, minden ott történik, ami egyáltalán történik... Amikor és ami történik. Márpedig ez a bulihely-találkahely-piachely magában véve egy negyedórás séta, ha az ember még kürtöskalácsot vagy száiami majombőrös kisdobot is akar venni. Aztán túl melege lesz, mintha Afrika keleti felén bókálna, s már csak az árnyas tájékok keresi attól fogva. Este meg hát mint mindig, a központi kocsmá udvara megtelik dülöngéléssel, az „ereszd el-a-hajam” ovációjával, hogy azután a szürkésvörösödő hajnal már a felmosókocsiknak adja át a terpet.

Kapolcs és Vigántpetend rövid séta távolságra esnek egymástól, az Afrika-tábor még fele ennyi a dombra mászva. De már jókora távolságra is elhallik a dobszó, a falu is megnyílik az esti koncertekre, és a parkoló autók már az útmenti árkokat ugrálják át egy félszabad helyért. A tábor látvány. Alkalmi, de intenzív. Szél kapaszzkodik a méteres afrikai fotókba, dupla szél a logókkal ékes alapítványi, Afrikás molinókba is, melyek a kerítés mállatag intimitását fokozzák. De a lejtőn továbballgató, kalandkereső autók megállnak, belesnek, sokszor-sokszor megtorpannak és betérnek. Infósátrak, babzsákok, élő djembe-szóló, hideg szörpök, definiálhatatlanul finom ízű konyhai termékek – mint első impresszió, sokakat vonzanak. Éjjel még az előadóterembe beesnek élményvadászok, és óráig táncolnak.

Élő zenére és diszkóra akár, de élvezettel. Aztán átmennek Kapolcsra, majd unottan ott hagyják és visszafutnak...

Az Afrikáért zajló ismeretközlő és élményszolgáltató működésmód egy új piac keresletére számíthat. Szinte ismeretlen, mágiikus, vad és szegény, de végtelenül pazar világ tárul föl a dokumentum- és játékfilmekből, plakátokból, aláírásgyűjtő ívekből és segélyprogramokból. Élményzenébe oltott árnyas találkozások, mindenünnen érkező válogatott népek, feketék és fehérek, együtt, alkalmasint még egymásért is – ez az árnyaltabb impresszió az Afrika Faluról, amely még a hivatalos fesztiválprogramokban is alig szerepel. Tudományos előadások – ha olykor egy sűrű nyári délutánban akár öt embernek is, de ötvennek éppúgy – „csak” annyit sugallnak, hogy Afrika van, óriásian van, egyre intenzívebben van, egyre kikerülhetetlenebbül hat, kérdez és állít, súlyosan hozza gondjait és szélesen kínálja lehetőségeit... Valamiképpen ezt szolgálja ez a „falu” becenevű tábor is. De éppoly lassúad, nyugodt, kiegyensúlyozott sugallat ez, mint maga a földrés. El lehet benne feküdni, rá lehet könyökölni a biztonságára, el is lehet szenderedni, de épp ellenkezőleg: ébredni is érdemes a ritmusokra, a fából készült műtűrök méltóságára és a színes kelmék nyomatékos bátorságára, az élni képes élet akarására...

Félreértés adódik abból, hogy Kapolcs súlya ad tekintélyt a szomszéd falvak másságának. Petend Afrika-faluja esemény, élmény, mélység és röppenés egyszerre, szorongató dokumentumfilmek helyett-mellett rabul ejtően tehetséges muzikusok fellépési tere is. Az Afrika-falu kontrasztot ad, ellensúlyt támaszt Kapolcsnak. Kihívást, mely nem könnyen kezelhető, s még kevésbé lekezelhető. Az Afrika-falunak kár lenne Kapolcsra költöznie, mert szűkös sátorhelyé mállana össze, ahelyett, hogy áthívná magához a műsoroktól lagymataggá unalmasodott lézengőket, és táncteret adna ahhoz az élmény-együtteshez, amelyet kínálni tud. Afrika érzéletes, és korántsem titkos, de annál nemesebb varázsa sok-sok órára beköltözött

ebbe a faluba, s ha koncert kezdődik, marokkói vagy ghánai, még azok is eljönnek, akik a Balaton körül csavarogtak egész nap.

Kiemelhetetlen, ki, vagy mi okozza a fő hatást az afrikázáshoz. A kézművesek játéka, a dobszó, a konyha vagy a hangszerárus, a mozi vagy a tánc, a rögtönzött esti koncert, vagy a fotók és filmek Afrikája...? Nem is ez a fontos, a körülmények együttese őszinte talán, s nem hagyja, hogy kilimandzsári hófedte pompába, vagy minden fantáziát felülmúló gyümölcs-áradatba vetítse élményét a látogató. Együtt jó ez a sokszínűség, amely ha csak idézi Afrikát, azt méltó derűvel, illő alázattal, és a legkevesebb piaci „jóljárás-trükkel” teszi. Az alapítványok Afrikája, az egyesületek földrésze, a szemtől-szembe nyílt őszinteség jóleső méltósága az, ami itt megvan, s amit már hiába keresnél Kapolcon – még az utcazenészeket is betiltják, „ne zavarják a fesztivált!” – itt pedig mintha honos, betelepült, állandósult lenne. Magyarított Afrika ez egy kicsit, magyaroknak való, de amikor francia vagy angol szót hallasz, akkor sem a lebiggyedt arcok a jellemzőek, hanem a táncolhatnék, az átölelés öröme. Az Afrikáért Alapítvány, a Taita, vagy a Hello Afrika Egyesület most megtette, elérte azt, hogy fogalommal vált „a Völgyben” az Afrika Falu. Aktivisták vagy antropológusok, Afrika-kutatók vagy elvarázsoltan tétova érdeklődők azzal mehetek haza az ideai fesztiválról, hogy megselekedték, fölkinálták, áthatottak vagy legalább megérintettek sokakat Afrika „illataival”. Egy nyár hétköznapi napfelhőjében ez pedig egyáltalán nem kevés. Mert éppúgy formálja a jövőt, mint Afrika nyugodt méltósága, nem az órat, hanem az idő értékét ismerő derűje, szikrázóan fehér mosolya, energia-gazdag sugárzása. Merthát, mint hírelük ez egyesületek: Afrika nem szafari, nem egy szimpla haszonvételei forrás, nem az új rablások régi terepe. Hanem olyan milió, melyben méltóságára ébredhet az ember – még ha alkalmi Völgy-látogató is.

A többi meg már rá lehet bízni a dobok és a fúvósok, a vendég didgerido és a gamblan hangjára...